

รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว
บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*
MODEL FOR EMPOWERMENT OF BAN SANG AROON COCONUT
PROCESSING GROUP COMMUNITY ENTERPRISE, THAP SAKAE
DISTRICT, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

วิภาณี เผือกบัวขาว

Wipavane Phueakbuakhao

บัณฑิตพงษ์ ศรีอำนวย

Bundidpong Srimnuay

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

สาโรช เผือกบัวขาว

Saroj Phueakbuakhao

พนิต ศรีประดิษฐ์

Panit Sripradit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Supanburi Buddhist College, Thailand

E-mail: wipavane.phu@pbru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการสร้างความเข้มแข็ง 2) สร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็ง และ 3) ประเมินรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธีเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พัฒนาการจังหวัดเกษตรอำเภอ ประธาน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว จำนวน 14 คน คัดเลือกแบบเจาะจง ใช้การวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา เชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน สุ่มแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ศักยภาพการสร้างความเข้มแข็ง เชิงปริมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย จากเชิงคุณภาพ พบว่า ด้านการบัญชีและการเงิน สมาชิกยังขาดความรู้ในการจัดทำบัญชีทำให้การจัดทำบัญชียังไม่เป็นระบบ ด้านการตลาด ควรมีการส่งเสริม

* Received 6 July 2021; Revised 19 October 2021; Accepted 26 October 2021



โดยจัดทำแผนพับ/แผ่นประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการ เกิดการจัดตั้งกลุ่มขึ้นด้วย การรวมตัวกันเองของสมาชิกและใช้วัตถุดิบภายในจังหวัด และด้านการผลิต ควรเน้นการดัดแปลง และพัฒนา การแปรรูปผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค 2) รูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ สังเคราะห์ได้รูปแบบ “LSP- Net Model” มีองค์ประกอบ ด้านผู้นำ (L: Leadership) ด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม (S = Social Relationship) ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (P = Promotion of Continuous) และด้านการสร้างเครือข่าย (N: Network) และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็ง, วิสาหกิจชุมชน, กลุ่มแปรรูปมะพร้าว

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study the empowerment potential, 2) create a model for empowerment, and 3) assess the model for empowerment of Ban Sang Aroon coconut processing group community enterprise, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province. The mixed research methodology was applied in this study. For qualitative study, the structured in-depth interview was used for collecting data from 14 key informants, selected by using purposive sampling method, consisting of provincial development executives, district agriculture executives, the chairman of Community Enterprise Group, the chairman of Thap Sakae Coconut Development Community Enterprise Group, and community leaders related to community enterprises. The data were analyzed by content analysis. For the quantitative study, the questionnaire was used for collecting data from 400 people, selected by using accidental sampling method. The data were analyzed by using mean, and standard deviation. The research findings were as follows: 1) the empowerment potential the quantitative was overall at a low level, and the qualitative results revealed that in accounting and finance aspect, members still lacked knowledge in accounting, and accounting was not systematic, in marketing aspect, there should be promotion by creating brochures/publicity sheet to provide information about products and packaging, in management aspect, community enterprise groups were established by the members' self-aggregation and raw materials within the province were used, and in production aspect, there should be modification, improvement, and patterns of types of coconut products,



2) the model for empowerment of Ban Saeng Aroon coconut processing group community enterprise could be synthesized into the form of “LSP-Net Model” consisting of Leadership: L, Social relationship : S, Promotion of continuous learning: P, and Networking: N, and 3) the result of assessment of the model for empowerment of coconut processing group community enterprise was overall at a high level.

Keywords: Model of Empowerment, Community Enterprise, Coconut Processing Group

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่เกิดจากชุมชนที่ต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือกันในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการประกอบการ บริหารจัดการเชิงธุรกิจ แต่ไม่ได้ต้องการทำธุรกิจเต็มรูปแบบ แต่เพื่อสร้างรากฐานความมั่นคงให้สมาชิก ซึ่งถ้าทำคนเดียวจะทำได้หรือถ้าไปรวมกับสหกรณ์ใหญ่ ๆ ก็ลำบาก เป็นการร่วมกันสร้างระบบสวัสดิการให้ตนเอง หรืออีกนัยหนึ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้กลุ่มให้ชุมชน (เสรี พงศ์พิศ, 2557) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ระบุวิสัยทัศน์ของแผนเพื่อนำการพัฒนาประเทศ “สู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมมีเป้าหมาย 5 ข้อ คือ 1) การหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางสู่รายได้สูง 2) การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและการสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ 3) การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม 4) การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

มะพร้าวจัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยชนิดหนึ่ง เนื่องจากองค์การอาหาร แห่งสหประชาชาติ (FAO) ระบุว่าในปี 2008 โลกมีปริมาณผลผลิตมะพร้าว 61 ล้านตัน โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตมะพร้าวได้เป็นอันดับ 6 ของโลก รองจาก อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย บราซิล และศรีลังกา ตามลำดับ (สำนักงานยุทธศาสตร์การพาณิชย์, 2553) เนื้อมะพร้าวสามารถนำมาคั้นเอาน้ำกะทิประกอบอาหารคาวหวานได้หลากหลายชนิด นอกจากนั้นยังสามารถนำมาทำอุตสาหกรรมน้ำมันมะพร้าว อุตสาหกรรมกะทิเข้มข้น มะพร้าวชูดแห้ง น้ำตาลมะพร้าว และอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น เส้นใย ในปัจจุบันนิยมนำมะพร้าวมาแปรรูปเป็น “น้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์” ซึ่งกำลังได้รับความสนใจจากผู้บริโภคเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุดมไปด้วยวิตามินและสารต้านอนุมูลอิสระที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นทั้งอาหารและยา กล่าวคือ น้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์อุดมไปด้วยคุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งประกอบด้วยอาหารประเภทไขมัน เส้นใยอาหาร โปรตีน คาร์โบไฮเดรต และแร่ธาตุรอง เช่น โพแทสเซียม



ฟอสฟอรัส รวมทั้งวิตามินจึงสามารถนำมาประกอบอาหาร ใช้เป็นน้ำมันทอด และน้ำมันปรุงอาหาร นอกจากนี้ น้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์ยังสามารถใช้เป็นยาและสมุนไพรในการรักษาอาการเจ็บป่วย รักษาแผลเรื้อรัง และใช้สมานแผล อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสบู่อาบน้ำ และเป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางช่วยให้ความชุ่มชื้นแก่ผิวหนังและช่วยในการผ่อนคลายได้ (วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม 100 พันมะพร้าวไทย, 2562)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประชากรประกอบอาชีพชาวสวนมะพร้าว เป็นส่วนใหญ่ การพัฒนาสินค้าจากผลิตภัณฑ์มะพร้าวเป็นหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านการผลิตและแปรรูปมะพร้าว และสินค้าเกษตรสู่ตลาดโลก มีโครงการของจังหวัดฯ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนา มะพร้าวครบวงจร เป็นต้น จะเห็นได้ว่ามะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังคำขวัญจังหวัด “เมืองทองเนื้อเก้า มะพร้าว สับปะรด สวยสดหาดเขาถ้ำ งามล้ำน้ำใจ” มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดของประเทศไทย พื้นที่เพาะปลูกประมาณ 432,000 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยวประมาณ 400,000 ไร่ ปริมาณผลผลิตประมาณ 250,000 ตัน ผู้ปลูกมะพร้าว 23,800 ครัวเรือน มีมูลค่าทางเศรษฐกิจประมาณ 4,000 ล้านบาท แบ่งการใช้เป็นการบริโภคผลสด ร้อยละ 57 ส่งโรงงานผลิตกะทิสด และมะพร้าวกะเทาะร้อยละ 36 (ส่งตลาดกรุงเทพฯ และตลาดอื่น ๆ ทั้งในและนอกจังหวัด) ส่วนที่เหลือร้อยละ 7 ใช้ผลิตน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2562) พื้นที่ปลูกมะพร้าวมากที่สุดอยู่ที่อำเภอทับสะแก ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าวเป็นหลัก ลักษณะเด่นของมะพร้าวที่นี่ คือ ผลใหญ่ เนื้อหนา ความมันสูง เป็นที่ยอมรับ เลื่องลือว่า เป็นแหล่งปลูกมะพร้าวที่ดีที่สุดของประเทศ มะพร้าวสามารถนำมาทำประโยชน์ได้มากมายนานัปการตั้งแต่รากถึงยอด (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2562) จากการลงพื้นที่ในตำบลแสงอรุณตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่าในพื้นที่มีสภาพสวนมะพร้าวมีอายุค่อนข้างมาก มะพร้าวต้นสูง ผลผลิตราคาตกต่ำ จึงสร้างความเดือดร้อนให้ชาวสวนมะพร้าว เนื่องจากจะปลูกมะพร้าวเป็นพืชเชิงเดี่ยว ๆ เมื่อมีปัญหาเรื่องราคาขายไม่ได้ จึงเกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อใช้ศักยภาพที่กลุ่มตนมีอยู่ เพื่อแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ การบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนจะดำเนินไปสู่ความสำเร็จและเข้มแข็งได้นั้น สมาชิกทุกคนต้องให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างโปร่งใสเป็นระบบ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดการสืบทอดที่สามารถสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในการประกอบกิจการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ และช่องทางการตลาด รวมถึงการจัดการผลผลิตทุกขั้นตอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเรียนรู้ของคนชุมชนเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มมีความเข้มแข็งและอยู่คู่ชุมชน



จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง รูปแบบการสร้าง ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนที่สนใจนำรูปแบบที่ได้ พัฒนาได้ไปผลักดันให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการสร้าง ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้าง ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อประเมินรูปแบบการสร้าง ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมี ขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยสำรวจความคิดเห็น ของประชาชนในอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชากร จำนวน 47,733 คน (จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์, 2562) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าเท่า IOC เท่ากับ 0.732 การวิเคราะห์ โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยศึกษาสภาพการณ์ ของศักยภาพเครือข่ายการสร้าง ความเข้มแข็ง โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ วิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจแนวคิดทฤษฎี สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ พัฒนาการ จังหวัด เกษตรอำเภอ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะพร้าวพันธุ์ลูกผสมแสงอรุณ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนามะพร้าวชาวทับสะแก และสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน จำนวน 14 คน ได้มาจากการเลือก



แบบเจาะจง เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นแบบการพรรณนาความ จากนั้นนำ ผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์หาจุดแข็งจุดที่ควรพัฒนา โอกาสและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เพื่อร่างรูปแบบโดยมีกระบวนการดำเนินการด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยร่วมปฏิบัติการกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการตรวจสอบ การรับรองรูปแบบการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบ/รับรองรูปแบบความถูกต้องของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของภาษาเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว และนำมาสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขั้นตอนนี้ใช้แบบสอบถาม ที่ได้พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนที่ 2 จากนั้นให้ประชาชนในอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ประเมินความพึงพอใจในรูปแบบและรับรองรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรูปแบบที่มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ต้องมีค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ≤ 1.00

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แสดงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 1



ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม

ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
1. ด้านการบัญชีและการเงิน	2.24	0.21	น้อย	2
2. ด้านการตลาด	1.99	0.37	น้อย	4
3. ด้านการบริหารจัดการ	2.07	0.19	น้อย	3
4. ด้านการผลิต	2.61	0.30	ปานกลาง	1
รวม	2.23	0.15	น้อย	

จากตารางที่ 1 พบว่า ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.23$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการผลิต ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.30) อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการบัญชีและการเงิน ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.21) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.19) และด้านการตลาด ($\bar{X} = 1.99$, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปผลการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ด้านการบัญชีและการเงิน จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการจัดทำบัญชี ทำให้การจัดทำบัญชียังไม่เป็นระบบ ปัญหาของกลุ่ม คือ คณะกรรมการส่วนใหญ่ล้วนมีภาระงานประจำ จึงไม่มีเวลาในการเข้ามาร่วมรับผิดชอบหน้าที่ตามที่กำหนดในผังโครงสร้างองค์กรได้อย่างจริงจัง ทำให้การทำงานในส่วนต่าง ๆ ของกลุ่ม เช่น การสรุปรายรับรายจ่ายเป็นรายวัน การสรุปบัญชีรายเดือน การคำนวณต้นทุน ค่าใช้จ่ายบรรจุผลิตภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายทางการตลาด ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น ประธานกลุ่มจึงเป็นผู้รับผิดชอบเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จะเห็นว่ากลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุน การกำกับดูแล และติดตามผลจากภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยการอบรมให้ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการบัญชี และติดตามระบบบัญชีอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ให้ชุมชนได้มีความรู้และช่วยเริ่มการวางระบบบัญชีให้กับผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลเกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย สมุดแยกประเภทต่าง ๆ การสรุปรายงานทางการเงิน ตลอดจนการจัดเก็บเอกสารของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณให้มีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของระบบบัญชี เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็งเพิ่มอย่างยั่งยืนและจัดอบรมให้สามารถใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วต่อการสรุปทางการบัญชี ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ในการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย สมาชิกในกลุ่มเห็นชอบให้ประธานกลุ่ม เป็นคนรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและสรุปรายงานให้สมาชิกทราบ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ และทักษะในการทำระบบบัญชี” (ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1, 2564)



2. ด้านการตลาด จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ พบว่า ผู้ประกอบการควรจะต้องมีการส่งเสริมการตลาดให้มากขึ้นด้วยวิธี ได้แก่ ผู้ประกอบการควรจะทำแผ่นพับ/แผ่นประชาสัมพันธ์ มีการให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากมะพร้าว ข้อมูลการดูแลรักษาผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว และรูปภาพของผลิตภัณฑ์ทั้งที่มีวางจำหน่าย และไม่มีวางจำหน่ายในปัจจุบัน การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการออกงานแสดงสินค้าต่าง ๆ และการประชาสัมพันธ์ผ่านกลุ่มเครือข่ายในชุมชนและนอกชุมชน โดยหาพันธมิตรร่วมในการจัดโปรแกรมพานักท่องเที่ยวไปยังแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวเพื่อเพิ่มการรับรู้ของผลิตภัณฑ์ที่สามารถประดิษฐ์ได้จากมะพร้าวและเพิ่มรายได้สู่ชุมชน ขณะเดียวกันผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการแนะนำสินค้าให้ลูกค้าด้วยตนเอง โดยให้เหตุผลว่าการแนะนำสินค้าจะมีการพูดคุยกับลูกค้า สร้างความเป็นกันเอง และจะทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือในตัวผู้จำหน่ายสินค้า มีการให้ลูกค้าชิมผลิตภัณฑ์ก่อนซื้อ มีการลดราคาเมื่อลูกค้าซื้อในปริมาณที่มาก มีการแถมให้ลูกค้า เมื่อลูกค้าซื้อในปริมาณที่มาก มีการรับเปลี่ยน/คืนสินค้าเมื่อมีปัญหา มีบริการรับส่งสินค้าทางโทรศัพท์ และมีบริการส่งสินค้าถึงบ้าน และมีการรับส่งสินค้าตามความต้องการของลูกค้าทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“สินค้าที่กลุ่มเราผลิตได้ ก็อยากจะบอกให้ผู้ซื้อทราบว่ามีการใช้ การดูแลเก็บรักษาอย่างไร และต้องการทำแผ่นพับ ทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ซื้อได้รู้จักสินค้าที่ผลิตจากกลุ่มของเรา” (ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2, 2564)

3. ด้านการบริหารจัดการ จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตั้งขึ้นมาด้วยการรวมตัวกันเองของสมาชิก ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตใช้วัตถุดิบภายในชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานในท้องถิ่นบางหน่วยงาน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐกลุ่มด้วยการให้ความรู้ เงินทุน และส่งเสริมการรวมกลุ่ม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ต่าง ๆ ตลอดจนการเสนอความเห็น และการตัดสินใจเป็นสำคัญ และได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกมาร่วมเป็นเครือข่ายในการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เช่น สถานที่ อุปกรณ์ ขั้นตอนการผลิต การรักษาความสะอาด กฎระเบียบ เป็นต้น” (ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 3, 2564)



4. ด้านการผลิต จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ พบว่า ผู้บริโภคต้องการความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากท้องตลาดทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายในเรื่องของรูปแบบ สี สัน บรรจุภัณฑ์ ลวดลาย รูปแบบ ความทันสมัย และความเหมาะสม ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภค โดยผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่นิยมให้มีความแปลกใหม่ โดยอาจจะเน้นถึงความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ หีบห่อ รวมทั้งลวดลาย และรูปแบบ และจากผลการสำรวจพบว่า ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมซื้อ ได้แก่ น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรเน้นการดัดแปลง ปรับปรุง และลวดลายของประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มะพร้าวทับสะแก คนทั่วไปชอบรับประทานในชื่อเสียงอยู่แล้วเกี่ยวกับเรื่องเนื้อหา กลิ่นบางอย่างมีความมันของกะทิสูงกว่ามะพร้าวจากแหล่งอื่น ในการผลิตสินค้าของกลุ่มใช้วัตถุดิบในพื้นที่ ทำให้ลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบมาจากแหล่งอื่น สมาชิกของกลุ่มจึงต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น” (ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 4, 2564)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์และสังเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา โอกาสและอุปสรรคเพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา โอกาสและอุปสรรค

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. มะพร้าวทับสะแกมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก 2. คุณภาพมะพร้าวดีเหมาะสำหรับทำกะทิ มีความหอมมันและหวานกว่ามะพร้าว จากพื้นที่อื่น สามารถคั้นน้ำได้หลายรอบ 3. สภาพพื้นที่ปลูกมีลักษณะเฉพาะ (ดินมีแร่ธาตุ เช่น โพแทสเซียมสูง อากาศเหมาะสม) 4. สมาชิกมีความตั้งใจในการรวมกลุ่มและพัฒนา	1. ขาดความรู้และทักษะในการแปรรูปสินค้าจากผลผลิตจากมะพร้าว 2. ขาดทักษะในการจัดทำบรรจุภัณฑ์ การบรรจุผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์ และความรู้ในการเก็บรักษาสินค้าภายในบรรจุภัณฑ์ 3. ขาดการประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาสินค้าตามช่องทางต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ 4. ไม่มีการสร้างแบรนด์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
โอกาส	อุปสรรค
1. มีนโยบายจากภาครัฐที่มาช่วยในการแก้ปัญหา เช่น การกำจัดศัตรูพืช 2. นโยบายรัฐในการส่งเสริมด้านการตลาดทั้งภายใน และภายนอกประเทศ 3. มียุทธศาสตร์ของจังหวัดในการพัฒนา และส่งเสริม การรวมกลุ่ม และรวมเครือข่าย	1. เกิดปัญหาแมลงศัตรูพืช ต้องใช้สารเคมีในการกำจัดแมลงศัตรูพืช 2. เกิดปัญหากล้วยแห้ง ต้องอาศัยแหล่งน้ำตามฤดูกาลเท่านั้น 3. ไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง 4. ขาดการสนับสนุนช่องทางในการหาตลาด และการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ไปสู่ภายนอก



กล่าวโดยสรุปจากการวิเคราะห์ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการบัญชีและการเงิน สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการจัดทำบัญชี ทำให้การจัดทำบัญชียังไม่เป็นระบบ ประธานกลุ่มจึงเป็นผู้รับผิดชอบเป็นส่วนใหญ่

2. ด้านการตลาด พบว่า ผู้ประกอบการควรจะต้องมีการส่งเสริมโดยจัดทำ แผ่นพับ/แผ่นประชาสัมพันธ์ให้มีการให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจาก มะพร้าว

3. ด้านการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตั้งขึ้นมาด้วยการรวมตัวกันเองของสมาชิก ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตใช้วัตถุดิบภายในจังหวัด

4. ด้านการผลิต ผู้ประกอบการจึงควรเน้นการดัดแปลง ปรับปรุง และ ลดตายของประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว

2. การสร้างรูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว บ้านแสงอรุณ ด้วยอาศัยแนวคิดและการมีส่วนร่วม การพัฒนาศักยภาพ การสร้าง เครือข่าย การแบ่งงานตามหน้าที่ การประสานงาน และการติดต่อสื่อสารทั้งใน/นอกเครือข่าย ทั้งที่เป็นระดับกลุ่ม ระดับเครือข่าย และระหว่างเครือข่ายด้วยกัน โดยผ่านกระบวนการสรุป รูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังเคราะห์ได้รูปแบบ “LSP - Net Mode” ดังนี้ ด้านผู้นำ (L : leadership) ด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม (S = Social relationship) ด้านส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง (P = Promotion of continuous) และด้านการสร้างเครือข่าย (N: Network) แสดง ให้เห็นว่าการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว จำเป็นต้องมีผู้นำที่มี ศักยภาพในการบริหารจัดการ สร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ประเมินรูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แสดงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินรูปแบบการสร้างเสริมความ เข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม

การประเมินรูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านผู้นำ	3.69	0.42	มาก	1
2. ด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม	3.21	0.53	ปานกลาง	4
3. ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.49	0.45	มาก	2
4. ด้านการสร้างเครือข่าย	3.30	0.42	ปานกลาง	3
รวม	3.42	0.32	มาก	



จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผู้นำ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.42) อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.45) ด้านการสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.442) และด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ศักยภาพการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว บ้านแสงอรุณ จากความคิดเห็นของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการผลิต อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการบัญชีและการเงิน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตลาด ตามลำดับ และผลการสัมภาษณ์พบว่า 1) ด้านการบัญชีและการเงิน สมาชิกยังขาดความรู้ในการจัดทำบัญชีทำให้การจัดทำบัญชียังไม่เป็นระบบ 2) ด้านการตลาด ควรมีการส่งเสริมโดยจัดทำแผ่นพับ/แผ่นประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดตั้งขึ้นด้วยการรวมตัวกันเองของสมาชิกและใช้วิถีปฏิบัติภายในจังหวัด และ 4) ด้านการผลิต ควรเน้นการดัดแปลง ปรับปรุง และลดรายจ่ายของประเภทของผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณมีการผลิตสินค้าโดยใช้วัตถุดิบภายในจังหวัดได้ด้วยตัวเอง แต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณยังไม่มีระบบการบริหารจัดการด้านการตลาดที่เหมาะสมและช่องทางการส่งเสริมทางการตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมไปถึงระบบการจัดทำบัญชี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นการรวมกลุ่มขึ้นกันเองจึงอาจทำให้การดำเนินการไม่มีระบบ และไม่มีความเชี่ยวชาญในการทำบัญชีและบริหารจัดการด้านการตลาด จึงส่งผลให้ศักยภาพการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มยังไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มบางคนยังขาดทักษะในการทำแผนธุรกิจ จึงควรมีการฝึกอบรมและพัฒนาต่อไป ตามที่ มานิต รัตนสุวรรณ และสมฤดี ศรีจรรยา ได้กล่าวถึงการดำเนินงานทางธุรกิจ มีองค์ประกอบความสำเร็จ 4 ด้านหลักด้วยกัน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงินและบัญชี และด้านการบริหารองค์การ (มานิต รัตนสุวรรณ และสมฤดี ศรีจรรยา, 2554) นอกจากนี้ กรกฎ สระคูพันธ์ และศุภวัฒน์กร วงศ์นวนสุ พบว่า การที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปแบ่งจากข้าวหอมมะลิมีศักยภาพในการบริหารจัดการเพิ่มมากขึ้น จะต้องนำแนวคิดทางการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ (BSC) มาใช้ประเมินองค์กรทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ละทิ้งด้านใดด้านนี้ ด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการจัดโครงสร้างการทำงานให้มีความชัดเจน ไม่ละเลยด้านการประสานงานภายในองค์กร และควรมีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานของรัฐ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไม่รู้เทคนิคใน



การทำตลาด สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค ควรให้ภาครัฐและเอกชนให้ความรู้ทางด้านการตลาด ด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชนต้องมีการวางแผนจัดการด้านต้นทุน และจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ด้านลูกค้า การเพิ่มช่องทางในการติดต่อกับลูกค้า ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (กรกฎ สระคูพันธ์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ, 2562)

2. รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ สังเคราะห์ได้รูปแบบ “LSP - Net Model” ประกอบด้วย 1) ด้านผู้นำ (L : Leadership) 2) ด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม (S = Social Relationship) 3) ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (P = Promotion Of Continuous) และ 4) ด้านการสร้างเครือข่าย (N : Network) แสดงให้เห็นว่าการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ สร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนสิ่งที่สำคัญที่สุดที่กลุ่มจะดำเนินการให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นอยู่กับผู้นำขององค์กรนั้น ๆ ตามที่พิภทร์ สุขสมเกษม สอบถามผู้นำชุมชนและกลุ่มเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของชุมชนประสบความสำเร็จ ชุมชนจะต้องมีผู้นำมีความเข้มแข็ง อุทิศเวลาและทำงานให้ชุมชนอย่างเอาใจจริงเอาใจ เป็นผู้มีคุณธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกในชุมชน ตลอดจนเป็นผู้สามารถประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการในชุมชนทำงานร่วมกันเป็นทีมและมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับและมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ได้การสนับสนุน ส่งเสริมจากภายนอกชุมชน โดยเฉพาะหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (พิภทร์ สุขสมเกษม, 2559) นอกจากนี้ วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ พบว่ามีรูปแบบตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การผลิตและการบริโภคในชุมชน กลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชน การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจของชุมชน ด้านสังคมและองค์กรชุมชน ได้แก่ การจัดการและการบริหารองค์กรชุมชน ความสัมพันธ์ภายในองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ด้านวัฒนธรรมและการเรียนรู้ ได้แก่ การอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน การจัดการตนเองทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญา และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2553)

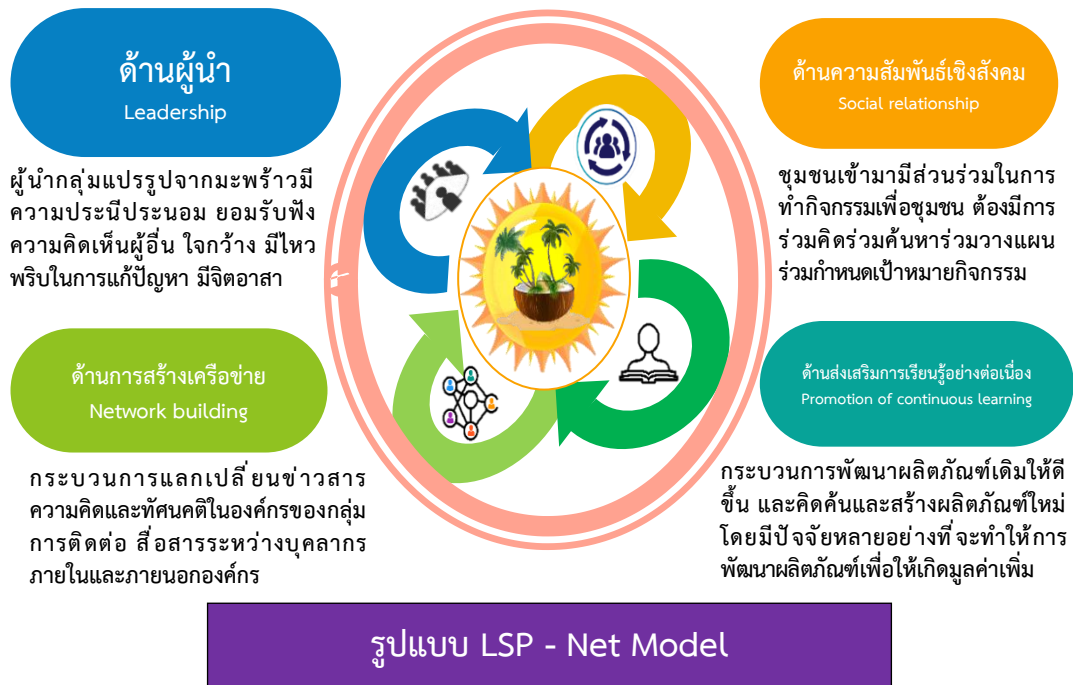
3. ผลการประเมินรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือ ด้านผู้นำ รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการสร้างเครือข่าย และด้านความสัมพันธ์



เชิงสังคม ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มแปรรูปมะพร้าวมีรูปแบบการสร้างการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางในการดำเนินการ ทำให้มีศักยภาพการสร้างการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่ดีขึ้น ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สรุปไว้ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นรูปแบบที่ครอบคลุมงานทั้งหมดที่ต้องกรำล้างดำเนินการอยู่ หรือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานทั้งหมดก็ได้ และในการตั้งวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้นอาจจะกำหนดออกมาในรูปของเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการหรือผลผลิตที่ต้องการให้เกิดขึ้น วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นก็จะเป็นเป้าหมายในการออกแบบกลไกการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว กลไกของรูปแบบเป็นองค์ประกอบของระบบงานที่มีความเป็นอิสระจากกันและกัน แต่ทำงานสัมพันธ์กันและพึ่งพาอาศัยกันในการทำงานตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) นอกจากนี้ อรรถพัทธ์ บัวลม พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผู้ทำน้ำตาลมะพร้าวแต่ละแห่งเกี่ยวกับองค์ประกอบการดำเนินธุรกิจในระบบย่อยต่าง ๆ เปรียบเทียบกัน โดยจะเห็นว่าโดยภาพรวมของแต่ละวิสาหกิจสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มน้ำตาลปลอดสารพิษนางตะเคียน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจฯ นางตะเคียนมีความเหมาะสมมาก รองลงมาคือวิสาหกิจชุมชนชาวสวนท่าคา สมาชิกของวิสาหกิจฯ มีความคิดเห็นว่าการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจฯ มีความเหมาะสมมาก และสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนบ้านหึ่งห้อย มีความคิดเห็นว่าการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจฯ มีความเหมาะสมมาก (อรรถพัทธ์ บัวลม, 2557)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาทำให้ค้นพบความรู้ใหม่สำหรับการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังรูปภาพที่ 1



ภาพที่ 1 ความรู้ใหม่สำหรับการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวบ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ “LSP - Net Model” แสดงให้เห็นว่าการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวประกอบด้วยด้านผู้นำ ด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และด้านการสร้างเครือข่าย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ความสำคัญของศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวทำให้องค์การเกิดประสิทธิภาพประกอบด้วยด้านการผลิต อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการบัญชีและการเงิน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตลาด ตามลำดับ เมื่อนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าวบ้านแสงอรุณ สังเคราะห์ได้รูปแบบ “LSP - Net Model” ประกอบด้วย 1) ด้านผู้นำ (L: leadership) 2) ด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม (S = Social relationship) 3) ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (P = Promotion of continuous) และ 4) ด้านการสร้างเครือข่าย (N: Network) เมื่อประเมินรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่



ในลำดับแรกคือ ด้านผู้นำ รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการสร้างเครือข่าย และด้านความสัมพันธ์เชิงสังคม ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนงบประมาณแผ่นดินจากกองทุนวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ 2564 เรื่องรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปมะพร้าว บ้านแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ สระคูพันธ์ และศุภวัฒนากร วงศ์ธนวุธ. (2562). การศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปแป้งจากข้าวหอมมะลิ: กรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารบัณฑิตศึกษา, 16(74), 76-82.
- จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2562). ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://www.opsmoac.go.th/prachuapkhirikhan-dwl-files-412991791989>
- ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1. (5 มีนาคม 2564). ด้านการบัญชีและการเงิน. (วิภาวดี เพือกบัวขาว, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2. (12 มีนาคม 2564). ด้านการตลาด. (วิภาวดี เพือกบัวขาว, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 3. (5 เมษายน 2564). ด้านการบริหารจัดการ. (วิภาวดี เพือกบัวขาว, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 4. (16 เมษายน 2564). ด้านการผลิต. (วิภาวดี เพือกบัวขาว, ผู้สัมภาษณ์)
- พิภัท สุขสมเกษม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มานิต รัตนสุวรรณ และสมฤดี ศรีจรรยา. (2554). ยุทธศาสตร์การตลาด: ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สแมท คอร์ปอเรท แอนด์ มาร์เก็ตติ้ง คอนซัลติ้ง กรุ๊ป.
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2553). กระบวนการจัดการชุมชนเข้มแข็ง: รูปแบบ ปัจจัยและตัวชี้วัด. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 8(2), 119-158.
- วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม 100 พันมะพร้าวไทย. (2562). ทิศทางและแนวโน้มของการแปรรูปมะพร้าว. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://www.pandinthong.com/knowledgebase-dwl-th/401091791855>



- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). เรียกใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2563 จาก <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานยุทธศาสตร์การพาณิชย์. (2553). มะพร้าว กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการค้าการลงทุน. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2563 จาก http://www.news_20012011012152_29 มะพร้าว.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2557). คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อรศพัทธ์ บัวลม. (2557). การพัฒนาการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาการพัฒนาการดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์มะพร้าวแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสมุทรสงคราม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis, Third edition. New York: Harper and Row Publication.